

(Ne)poznavanje osobe i djela biskupa Strossmayera

Rezultati internoga istraživanja među studentima
Filozofskoga fakulteta i Akademije za umjetnost i kulturu
Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku

VLADIMIR DUGALIĆ* – SANJA MATIČIĆ**

• <https://doi.org/10.31823/d.31.4.6> •

UDK: 001.89 :27-722.52 *378-057.857 • Stručni članak

Primljeno: 22. lipnja 2021. • Prihvaćeno: 30. studenoga 2023.

* Prof. dr. sc.
Vladimir Dugalić,
Katolički bogoslovni
fakultet u Đakovu,
Sveučilište Josipa
Jurja Strossmayera
u Osijeku, Petra
Preradovića 17, p. p.
54, 31 400 Đakovo,
Hrvatska, vladimir.
dugalic@djkbf.hr

** Sanja Matičić, mag.
theol., Gimnazija
Vukovar, Šamac 2,
32 000 Vukovar,
Hrvatska, sanja.
maticic@skole.hr

Sažetak: Biskup Strossmayer ostavio je značajan trag u očuvanju hrvatske kulture, osobito promičući duhovno-odgojnu dimenziju umjetnosti. Rad stoga donosi rezultate internoga istraživanja koje je provedeno pomoću Googleova obrasca među 54 studenta prve i pete godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku te Likovne kulture na Akademiji za umjetnost i kulturu osječkoga sveučilišta. Oni su potvrdili početnu hipotezu da su studenti najviše upoznati s podacima koji se odnose na njihovo uže područje studija, a da je izostalo šire poznavanje biskupova djelovanja, osobito njegove vizije umjetnosti. Iznenađujući je međutim podatak da su na određena pitanja bolje odgovorili studenti prve godine od ispitanih studenata pete godine studija, što nameće zaključak da je potrebna veća međupredmetna korelacija kako bi današnji studenti bolje razumjeli djelovanje biskupa Strossmayera. Istodobno to upućuje i na zaključak da studenti veće znanje o osobi i djelovanju biskupa Strossmayera stječu tijekom srednjoškolskoga obrazovanja te da ga ne proširuju dovoljno tijekom svoga studija.

Ključne riječi: biskup Strossmayer; kulturna baština; hrvatska književnost; likovna umjetnost; visoko obrazovanje; studenti; Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku; Akademija za umjetnost i kulturu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku.

Uvod: metodološke napomene

Biskup Strossmayer velikan je hrvatske kulture i umjetnosti, borac za hrvatski jezik i identitet od tuđinske ruke, osnivaatelj i graditelj mnogih kulturnih i prosvjetnih ustanova te je, kao takav, najznačajnija osoba 19. stoljeća. Akademik Jelčić ističe: »Izdavali su knjige njemu u čast, od Matice hrvatske (1900.) i Društva hrvatskih književnika (1905.) do onih pet svezaka reprezentativnog kalendara Strossmayer s bogatim književnim sadržajem i još više, do brojnih izdanja Jugoslavenske i sada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti s njegovim spisima i građom o njemu. Pjesme su mu pisali hrvatski i slovenski pjesnici, pa i oni najveći: Preradović, Šenoa i Kranjčević, Gregorčić i Aškerc. Preradović čak tri puta, Šenoa dva puta. Pa Begović, Damjanić, Hranilović, Arnold, fra Grga Martić i Stjepan Buzolić, Josip Milaković i Milka Pogačić... sve do Krleža, koji u Kerempuhovoj baladi Planetarijum spominje i njega. Najzad u literarne dokumente o Strossmayeru moramo ubrojiti niz uspomena o njemu iz pera Gjalskoga, Zagorke, Milčetića, Deželića, Kempfta, Rittiga, Ortnera, Milera... (...) Brojem stranica neveliko, ali po vrijednosti zasebno, pa i počasno mjesto, zauzima Strossmayer u djelu najvećega hrvatskog književnika na prijelazu stoljeća, Antuna Gustava Matoša.«¹

O biskupu Strossmayeru mnogo je do sada napisano, ali nažalost, često s ideološkim predznakom.² Naime, kad je riječ o Strossmayeru, osobito nepovoljno utječe činjenica »da službena propaganda prve i druge Jugoslavije svoju protuhrvatsku politiku nastoji prikazati kao ostvarenje zamisli đakovačkog 'vladike'. Odatle ponešto primitivne reakcije nagonskog nepovjerenja prema onome, što protivnik tendenciozno slavi i uzdiže, prema tome nasijedati znači dozvoliti, da nam Srbi i komunisti određuju, kako ćemo misliti o istaknutim ličnostima naše prošlosti. Pozitivan ili negativan sud o Strossmayeru, treba biti naš vlastiti, hrvatski, neovisno o tuđim falsifikatima.«³ Može se stoga reći da čovjek ne mora »biti obožavatelj i skutonoša biskupa Strossmayera, a da mu po istini i pravu ne prizna epohalne zasluge za unapredjenje hrvatske kulture, a ne može mu biti ni tolikim političkim protivnikom, da toga ne prizna. Djela pobijaju rieči. (...) Mnogo će Save i Drave proteći, dok se bude moglo i o Strossmayeru mirno, stvarno i pravedno pisati. Hrvati bi pako bili najnezahvalniji narod na svijetu, kad već danas ne bi biskupu priznali, što on zaista zaslužuje.«⁴

¹ Usp. J. J. STROSSMAYER, *Izabrani književni i politički spisi*, sv. I., D. Jelčić (ur.), Matica hrvatska, Zagreb, 2005., 42.

² Usp. M. SRAKIĆ, Biskup Josip Juraj Strossmayer između odbijanja i prihvaćanja, u: *Zbornik radova o Josipu Jurju Strossmayeru*, HAZU, Zagreb, 1997., 15–38.

³ I. BOGDAN, Strossmayer i njegovo doba, u: *Hrvatska revija* 5(1955.)3(19), 227.

⁴ M. GRLOVIĆ, *Zaslužni Hrvati XIX. stoljeća*, sv. II, Zagreb, 1898. – 1900., pod imenom *Josip Juraj Strossmayer*, /s. p./.

Potaknuti tim mislima, unutar doktorskoga rada *Biskup Strossmayer i hrvatski umjetnici* na poslijediplomskom doktorskom studiju hrvatske kulture Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu provedeno je istraživanje pod nazivom *Biskup J. J. Strossmayer u studentskom obrazovanju danas*. Istraživanjem su obuhvaćena 54 studenta s dvaju fakulteta osječkoga sveučilišta koje upravo nosi ime biskupa Josipa Jurja Strossmayera. Anketnim upitnikom namjerno su obuhvaćani studenti prve i pete godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku te Likovne umjetnosti na Akademiji za umjetnost i kulturu, jer će upravo oni kasnije promovirati hrvatsku povijest i kulturu i druge učiti o njoj. Osim toga pretpostavilo se da upravo zbog toga posjeduju i veće znanje o biskupu Strossmayeru od studenata drugih studijskih smjerova te se istraživanjem nastojalo dobiti što objektivniji uvid koliko studenti spomenutih studijskih smjerova uistinu poznaju osobu i djelo biskupa Strossmayera, osobito njegovo djelovanje na području umjetnosti.

Na studiju Likovne umjetnosti na Akademiji za umjetnost i kulturu ispitivanjem je bilo obuhvaćeno 6 studenata, 4 s prve godine i 2 studenta s pete godine. Prema službenim podacima u akademskoj godini 2019./2020. bilo je upisano 13 studenata na prvoj i isto toliko studenata na petoj godini studija Likovne umjetnosti, sveukupno 26 studenata.⁵ Drugim riječima, istraživanjem je obuhvaćeno oko 30 % studenata prve godine te približno 15 % studenata pete godine, odnosno 25 % studenata od ukupno upisanih u toj akademskoj godini na prvoj i petoj godini studija.

Na studiju Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti Filozofskoga fakulteta osječkoga sveučilišta anketom je bilo obuhvaćeno 48 studenata, odnosno s prve godine njih 18, a s pete godine studija 30 studenata. Naime u akademskoj godini 2019./2020. na prvoj godini sveučilišnoga preddiplomskoga dvopredmetnoga studija Hrvatski jezik i književnost i Povijest bilo je upisano 10 studenata, dok je na drugoj godini (peta) sveučilišnoga diplomskoga dvopredmetnoga studija Hrvatski jezik i književnost, nastavnički smjer, i Povijest, nastavnički smjer, bilo upisano 4 studenta. U kombinaciji s drugim sveučilišnim preddiplomskim dvopredmetnim studijima, studij Hrvatskoga jezika i književnosti upisalo je 38 studenata, dok je 21 student upisao studij Povijesti. U kombinaciji s drugim sveučilišnim diplomskim dvopredmetnim studijima, studij Hrvatskoga jezika i književnosti upisalo je 24 studenta, dok je 19 studenata upisalo studij Povijesti. Osim toga na prvoj godini sveučilišnoga preddiplomskoga jednopredmetnoga studija Hrvatski jezik i

⁵ Usp. *Dopis* (Ur.br. 2158-73-01-20-8) od 10. ožujka 2020. kojim se odobrava provođenju istraživanja *Biskup Strossmayer u kulturi mladih* među studentima preddiplomskoga i diplomskoga sveučilišnoga studija Likovna kultura na Odsjeku na vizualne i medijske umjetnosti Akademije za umjetnost i kulturu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku.

književnost u akademskoj 2019./2020. godini bilo je upisano 10 studenata, dok je u istoj akademskoj godini na drugoj godini (petoj) sveučilišnoga diplomskoga jednopredmetnoga studija Hrvatski jezik i književnost bilo upisano 18 studenata.⁶ Drugim riječima, od sveukupno 144 upisana studenta na tim studijskim smjerovima, anketnim ispitivanjem bilo je obuhvaćeno približno 35 % studenata, odnosno oko 25 % studenata prve godine preddiplomskoga studija te 50 % studenata druge godine diplomskoga studija.

Anketni upitnik sastojao se od dvadeset pitanja s višestrukim ponuđenim odgovorima od kojih su ispitanici morali odabrati jedan ili više. U suradnji s profesorima spomenutih učilišta upitnik je, zbog pandemije i propisanih epidemioloških mjera, distribuiran elektroničkom poštom u digitalnom obliku izrađenom pomoću Googleova obrasca za izradu upitnika. Istraživanje se provodilo anonimno i isključivo uz dobrovoljni pristanak ispitanika. Za prikaz rezultata korištena je mjera učestalosti – postotak.

Vrijedno je naglasiti da za Strossmayera umjetnost nije imala samo estetsku dimenziju, nego, prije svega, odgojnu. Istraživanje se stoga ograničava na likovnu i književnu umjetnost, jer za Strossmayera upravo one imaju najveću odgojnu dimenziju u narodu, osobito ako su prožete kristološko-kroatističkim i antropološkim dimenzijama te vjernike privode Bogu, a istodobno razvijaju nacionalni osjećaj. Osim toga rad se ograničava samo na analizu odgovora na neka pitanja iz upitnika koja upućuju na poznavanje općih biografskih podataka iz života biskupa Strossmayera te njegovih značajnijih postignuća u promicanju hrvatske kulture, a iz kojih se može donijeti, u određenoj mjeri, relativne zaključke o poznavanju osobe i djela biskupa Strossmayera među studentima na dvjema sastavnicama osječčkoga sveučilišta, kao i predložiti neke smjernice za buduću praksu, jer bi sveobuhvatna analiza nadilazila dopušteni opseg objavlivanja u časopisu.

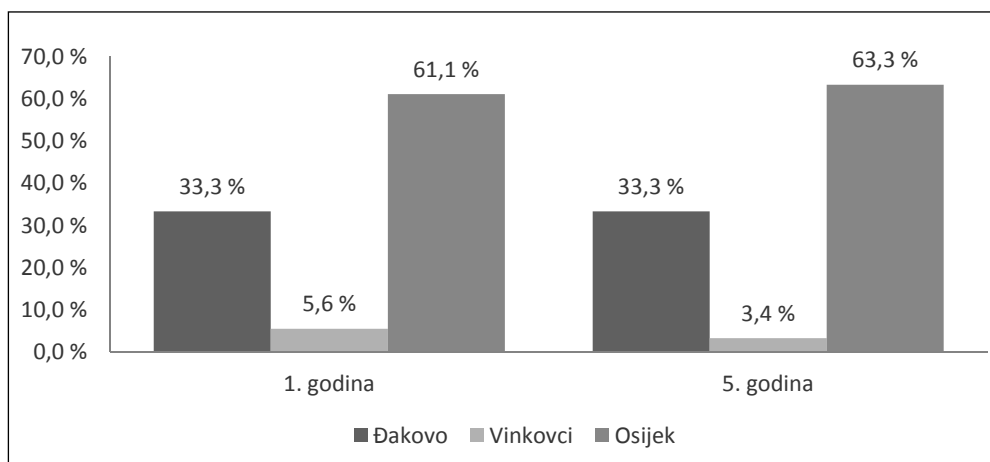
1. Poznavanje osnovnih biografskih podataka o biskupu Strossmayeru

Prva tri pitanja ankete sadržavala su osnovne podatke o studijskom usmjerenju, godini studija te iz koje županije dolaze studenti. Od 54 ispitanika, njih 21 dolazi iz Vukovarsko-srijemske županije, 2 studenta iz Požeško-slavonske, 18 iz Osječko-ba-

⁶ Usp. *Dopis* (Ur.br. 2158-83-06-22-2) o podacima o broju upisanih studenata na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku u akademskoj godini 2019./2020. na studijskim smjerovima Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti, od 19. prosinca 2022. Vidi također *Dopis* (Ur.br. 2158-83-06-20-2) od 11. ožujka 2020. kojim se izdaje Suglasnost o provođenju istraživanja *Biskup Strossmayer u kulturi mladih* među studentima Odsjeka za povijest i Odsjeka za hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Osijeku, a u sklopu doktorske disertacije »Biskup Strossmayer i hrvatski umjetnici«.

ranjske, 2 studenta iz Brodsko-posavske te 11 studenata iz ostalih županija. Četvrto pitanje sadržavalo je pitanje o mjestu rođenja biskupa Strossmayera te su bila ponuđena tri odgovora: (a) *Đakovo*; (b) *Vinkovci*; (c) *Osijek*. Točan odgovor bio je (c), odnosno da je biskup Josip Juraj Strossmayer rođen u Osijeku (4. veljače 1815.), u pohrvaćenoj obitelji koja vuče korijene iz Gornje Austrije⁷ i taj podatak podjednako znaju ispitanici prve i pete godine Filozofskoga fakulteta (61,1 % i 63,3 %). Ipak, njih 33,3 % odlučilo se za *Đakovo*, dok je mali postotak studenata zaokružilo odgovor (b) *Vinkovci* (prva godina 5,6 %, a peta godina 3,4 %).

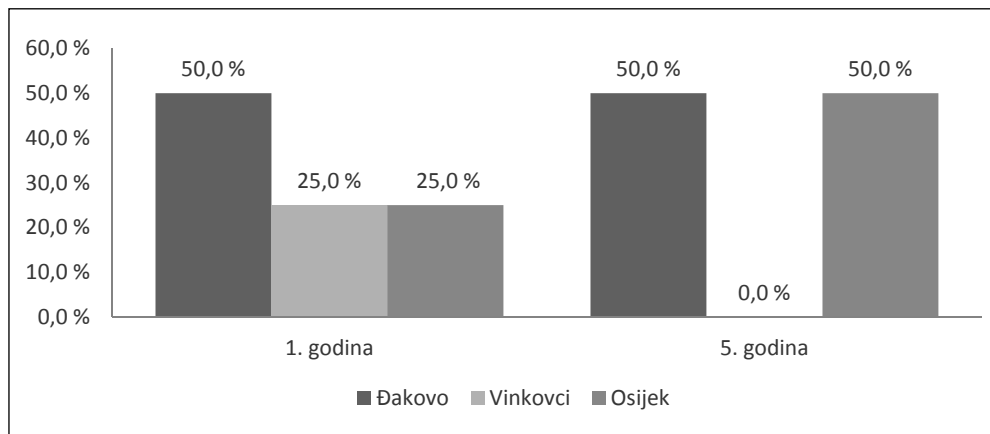
Grafikon 1. Upoznatost studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku s mjestom rođenja biskupa Strossmayera

Međutim među ispitanim studentima na Akademiji za umjetnost i kulturu dolazi do velikoga raskoraka u odgovorima. Čak 50 % ispitanih studenata prve godine odgovorilo je (a) *Đakovo*, a samo njih 25 % odgovorilo je točno, odnosno da je mjesto rođenja (c) *Osijek*, dok je njih 25 %, zaokružilo (b) *Vinkovci* kao mjesto biskupova rođenja. Ispitani studenti pete godine Likovne kulture na Akademiji podijeljeni su između *Đakova* (50 %) i *Osijeka* (50 %). Iz toga pitanja očito je da velik broj ispitanika ne zna mjesto gdje se rodio biskup Strossmayer.

⁷ Usp. T. SMIČIKLAS, Nacrt života i djela biskupa J. J. Strossmayera i izabrani njegovi spisi: govori, rasprave i okružnice, u: *Hrvatski domoljub Josip Juraj Strossmayer*, Zbornik radova, Zagreb, 1995., 17.

Grafikon 2. Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s mjestom rođenja biskupa Strossmayera

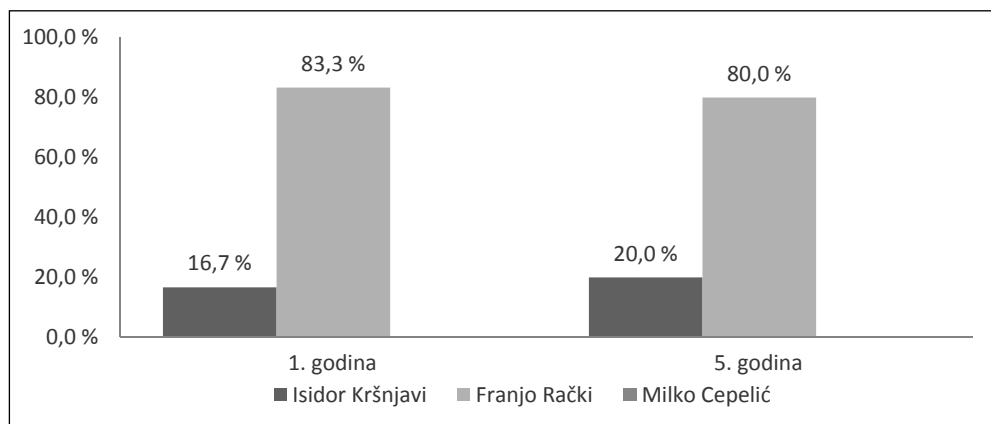

Na sljedeće, peto pitanje, kako se zove prijatelj biskupa Strossmayera koji je bio prvi predsjednik JAZU-a/HAZU-a, također su bila ponuđena tri odgovora: (a) *Isidor Kršnjavi*; (b) *Franjo Rački*; (c) *Milko Cepelić*. Točan odgovor bio je (b) *Franjo Rački* kojega je Strossmayer upoznao 1849. godine, a kasnije ne samo da mu je bio bliski suradnik nego su postali i istinski prijatelji.⁸ Studenti prve i pete godine Filozofskoga fakulteta u visokom postotku odgovorili su točno, njih 80 % i 83 %. Dio studenata prve godine (16,7 %) smatra da je točan odgovor (a) *Isidor Kršnjavi*, a to smatra i 20 % ispitanih studenata pete godine. Odgovor (c) *Milko Cepelić* nitko nije zaokružilo.

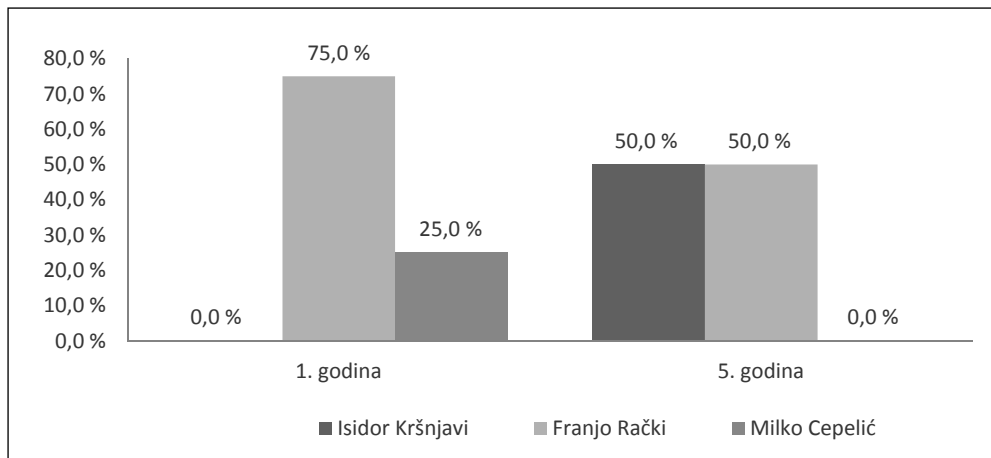
Studenti prve godine Likovne kulture u visokom postotku (75 %) odgovorili su točno te su zaokružili (b) *Franjo Rački*, dok je 25 % studenata odgovorilo netočno zaokruživši odgovor (c) *Milko Cepelić*. Ispitani studenti pete godine podijeljeni su u odgovorima. Njih 50 % odgovorilo je netočno zaokruživši odgovor (a) *Isidor Kršnjavi*, a 50 % studenata zaokružilo je točan odgovor (b) *Franjo Rački*. Za očekivati je bilo da će studenti pete godine u većem postotku odgovoriti točno, u odnosu na studente prve godine.

⁸ Usp. H. SIROTKOVIĆ, Život i djelo đakovačkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera, u: *Josip Juraj Strossmayer – zbornik radova*, Zagreb, 2006., 29.

Grafikon 3. *Upoznatost studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku s podatkom o prvom predsjedniku JAZU-a/HAZU-a*

Grafikon 4. *Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s podatkom o prvom predsjedniku JAZU-a/HAZU-a*

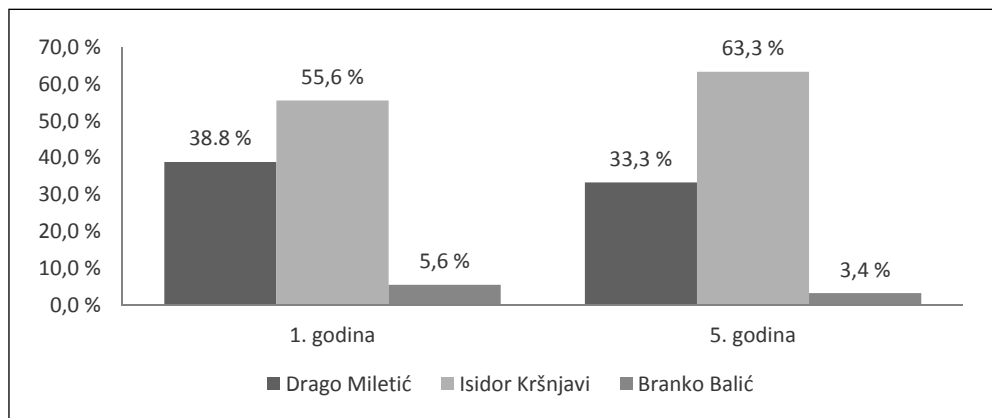

2. Biskup Strossmayer i hrvatska kultura

Šesto postavljeno pitanje odnosilo se na ime prvoga hrvatskoga školovanoga povjesničara umjetnosti kojega biskup Strossmayer postavlja na Katedru povijesti umjetnosti. Bila su ponuđena tri odgovora: (a) *Drago Miletić*; (b) *Isidor Kršnjavi* i (c) *Branko Balić*. Naime osnutkom Galerije starih majstora biskup Strossmayer

nastojao je dati određeni institucionalni okvir hrvatskoj povijesnoj i umjetničkoj kulturi, a osnivanje Katedre povijesti umjetnosti imalo je za cilj pomoći Sveučilištu u obrazovanju budućih hrvatskih stručnjaka. Na čelo Katedre bio je postavljen dr. Isidor Kršnjavi – prvi hrvatski školovani povjesničar umjetnosti te ujedno ravnatelj i kustos Galerije. Prema nacrtima arhitekta Friedricha von Schmidta, Strossmayer financira izgradnju i neorenesansne zgrade Galerije, kao i kupnju vrijednih umjetnina, osobito starih majstora, stavljajući Galeriju pod upravu JAZU-a.⁹ Točan odgovor, (b) *Isidor Kršnjavi* zaokružilo je 55,6 % studenata prve godine te 63,3 % studenata pete godine Filozofskoga fakulteta. Za odgovor (a) *Drago Miletić* odlučilo se 38,8 % ispitanih studenata prve i 33,3 % pete godine. Mali postotak netočnih odgovara, odnosno da je to (c) *Branko Balić* zaokružilo je 5,6 % studenata prve te 3,4 % ispitanih studenata pete godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu.

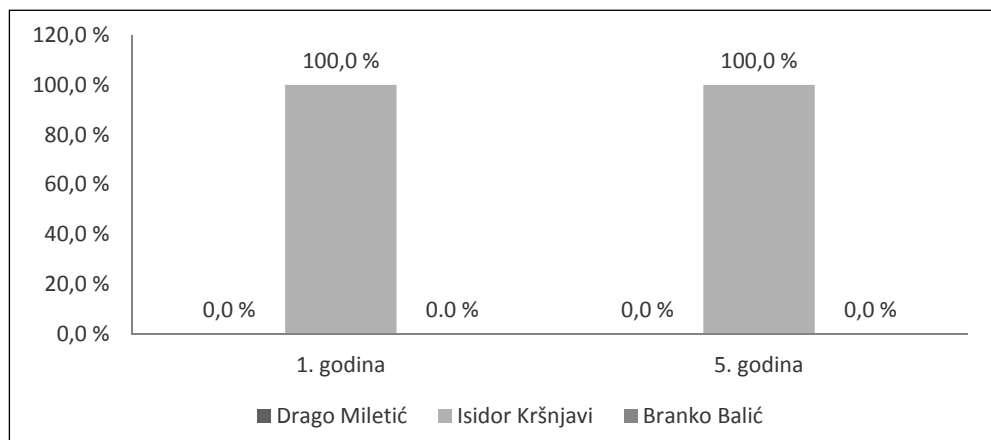
Grafikon 5. Upoznatost studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku s podatkom o imenu prvoga hrvatskoga školovanoga povjesničara umjetnosti kojega biskup Strossmayer postavlja na Katedru povijesti umjetnosti

Kod ispitanih studenata Likovne kulture nema dvojbi. Svi studenti (100 %) prve i pete godine odgovaraju točno, odnosno da je to bio Isidor Kršnjavi.

⁹ Usp. I. PASINI TRŽEC, LJ. DULIBIĆ, *Slike starih majstora u Strossmayerovoj zbirci* nabavljene posredstvom kanonika Nikole Voršaka u razdoblju od 1869. do 1880., u: *Radovi Instituta povijesti umjetnosti* 35(2011.), 213.

Grafikon 6. *Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s podatkom o imenu prvoga hrvatskoga školovanoga povjesničara umjetnosti kojega biskup Strossmayer postavlja na Katedru povijesti umjetnosti*

2.1. BISKUP STROSSMAYER I KULTURNE INSTITUCIJE

Na sedmo pitanje: *Koje kulturne institucije osniva biskup Strossmayer?* bilo je ponuđeno više točnih odgovora. Bilo je navedeno: (a) *Galeriju slika starih majstora*; (b) *Sveučilište u Zagrebu*; (c) *JAZU/HAZU Zagreb*; (d) *Matica hrvatska*; (e) *Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske*. Bilo je očekivano da će studenti u najvećem postotku prepoznati najvažnija ostvarenja biskupa Strossmayera na području kulture i obrazovanja: osnivanje Južnoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (1861.), davanje značajnoga doprinosa u osnivanju modernoga Sveučilišta u Zagrebu 1874. godine te Galeriju slika starih majstora 1884. godine¹⁰ te da će znati da biskup Strossmayer nije osnovao Maticu hrvatsku i Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske. Vrijedno je ovdje spomenuti da je na prvoj sjednici banske konferencije, 10. prosinca 1860. godine, Strossmayer predao banu Šokčeviću zakladni list na 50 000 tisuća forinti kao temeljnu glavnica za osnutak Akademije.¹¹

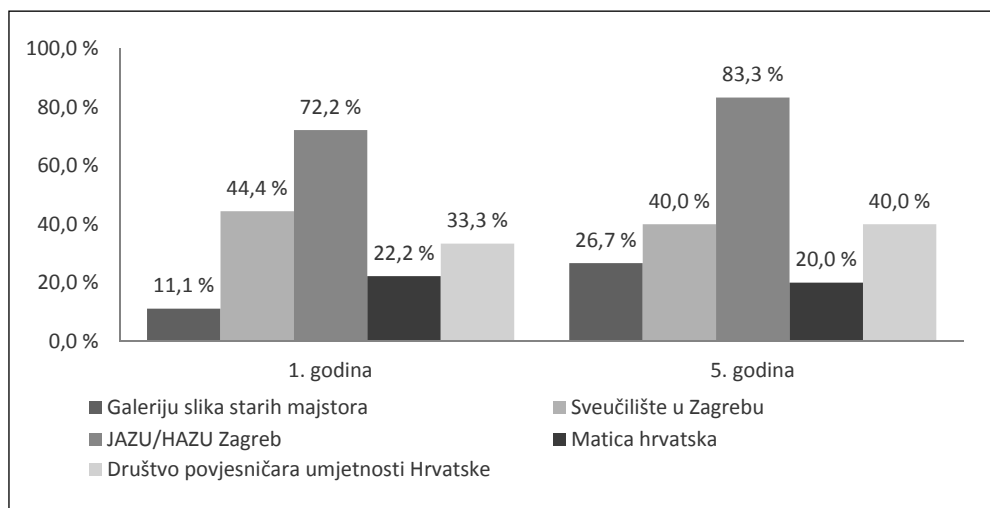
Ispitani studenti prve godine Filozofskoga fakulteta, njih 72 % odgovorilo je točno odgovorom (c) *JAZU/HAZU Zagreb*, a taj odgovor zaokružilo je i 83,3 % studenata

¹⁰ Usp. I. KRŠNJAVI, *O biskupu Strossmayeru*, u: *Strossmayer – Koledar 1907.*, izd. i ur. odbor zagrebačkih gospođa za Strossmayerov spomenik u Zagrebu, god. 1. tisak: Dioničke tiskare, 130.

¹¹ Usp. H. SIROTKOVIĆ, Đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer utemeljitelj i pokrovitelj Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, u: *Lik i djelo Josipa Jurja Strossmayera. Radovi međunarodnog znanstvenog skupa Osijek – 1990. – Đakovo*, ur. prof. emeritus Stanislav Marijanović, Osijek, 2008., 54.

pete godine. Točan odgovor (b) Sveučilište u Zagrebu zaokružilo je 44,4 % studenata prve godine te 40 % studenata pete godine. Točan odgovor (a) Galerija starih majstora zaokružilo je 11,1 % studenata prve godine te 26,7 % ispitanih studenata pete godine. Netočan odgovor (d) Matica hrvatska zaokružilo je 22,2 % ispitanih studenata prve godine te 20 % pete godine. Za netočan odgovor (e) Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske odlučilo se 33,3 % studenata prve godine te 40 % studenata pete godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu. Iako možemo biti relativno zadovoljni postotkom točnih odgovora, ipak iznenađuje da određeni postotak studenata nije upoznat s činjenicom da je biskup Strossmayer osnovao Galeriju starih majstora te dao potporu osnivanju modernoga Sveučilišta u Zagrebu.

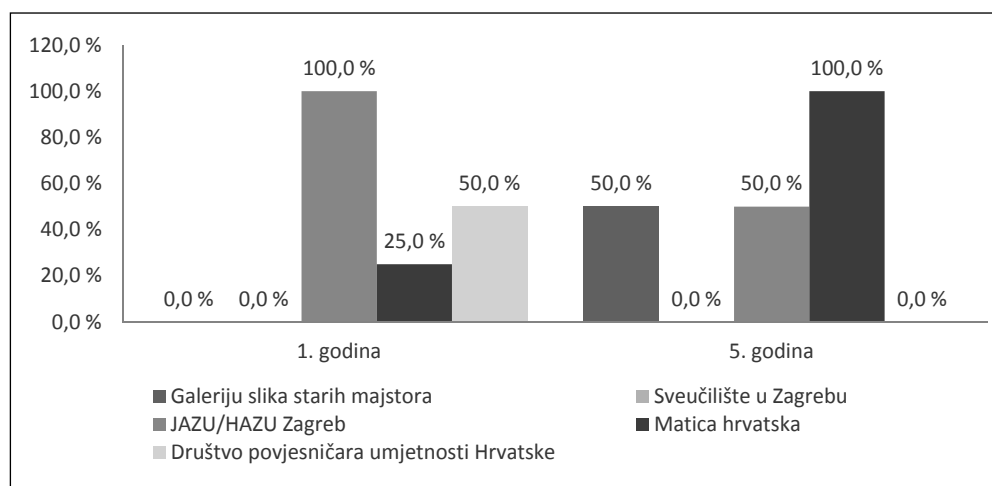
Grafikon 7. Upoznatost studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku s podatkom o kulturnim institucijama koje osniva biskup Strossmayer

Ispitani studenti prve godine Likovne kulture svi su odgovorili (100 %) da je biskup Strossmayer osnovao (c) JAZU/HAZU u Zagrebu, dok studenti pete godine na to pitanje odgovaraju polovično (50 %). Ne iznenađuje stoga da su studenti pete godine zaokružili netočan odgovor (d) Matica hrvatska (100 %). Maticu hrvatsku kao odgovor navode i ispitani studenti prve godine studija, ali u manjem postotku (25 %). Raskorak od 50 % među ispitanim studentima dogodio se i u odgovoru (a) Galerija slika starih majstora i (e) Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske. Naime ispitani studenti pete godine Likovne kulture upućeniji su od studenata prve godine u to da je biskup Strossmayer osnovao Galeriju starih maj-

stora, što je i za očekivati. Odgovor (b) Sveučilište u Zagrebu nitko nije zaokružio, što se može opravdati činjenicom da je biskup samo dao potporu osnivanju modernoga Sveučilišta u Zagrebu koje svoje temelje ima u 1669. godini. Iako zbog maloga broja ispitanika nije moguće objektivno donijeti određene zaključke, ipak, rezultati upućuju na zaključak da ispitanici stječu više znanja o životu i radu biskupa Strossmayera tijekom srednjoškolskoga obrazovanja te da tijekom studija to znanje ne proširuju dovoljno.

Grafikon 8. Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s podatkom o kulturnim institucijama koje osniva biskup Strossmayer

2.2. BISKUP STROSSMAYER I UMJETNICI

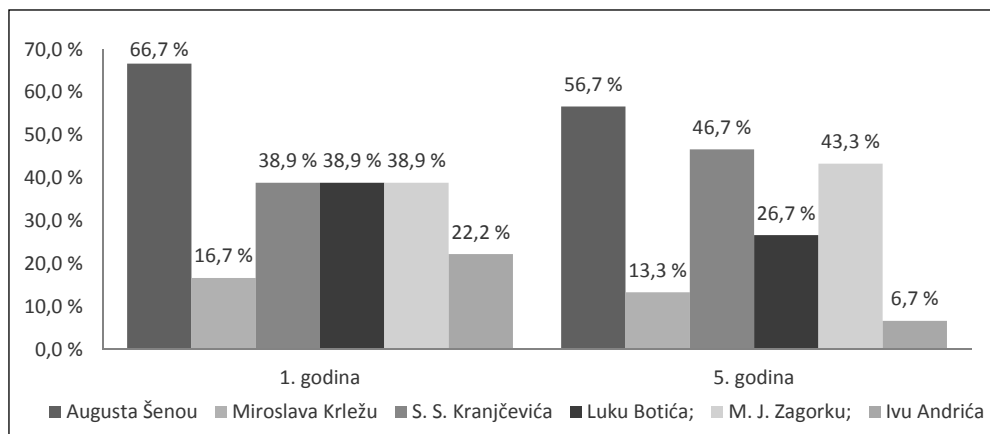
Mnogi umjetnici, osobito književnici, duguju zahvalnost biskupu Strossmayeru jer im je pružao moralnu i materijalnu pomoć. Poznato je naime što je biskup učinio za Šenou, Kranjčevića, Jurić-Zagorku, Kurelca, Botića i mnoge druge.¹² Mnogi od njih posvetili su mu kasnije neka od svojih djela ili izrazili svoju zahvalnost te tako S. S. Kranjčević piše biskupu Strossmayeru: »Vi ste veliki mužu ono sidro ufanja moga« (15. 11. 1886.).¹³ Zanimljivo je stoga bilo osmo pitanje u kojem se upitalo studente koje je hrvatske književnike financirao biskup Strossmayer. Ponuđeni su odgovori bili: (a) *Augusta Šenou*; (b) *Miroslava Krležu*; (c) *S. S. Kranjčevića*; (d) *Luku Botića*; (e) *M. J. Zagorku*; (f) *Ivu Andrića*. Točni odgovori bili su (a), (c), (d) i (e), a netočni (b) i (f).

¹² Usp. J. J. STROSSMAYER. *Izabrani književni i politički spisi*, I, 42.

¹³ HR AHAZU 59, XI – A /Kranj. S. S. 1.

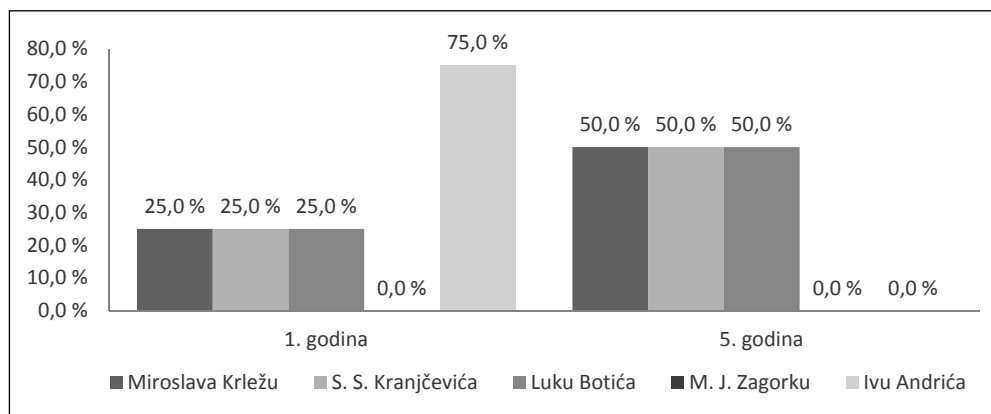
Većina ispitanih studenata Filozofskoga fakulteta, u prvoj godini studija njih 66,7 %, a u petoj 56,7 %, zaokružila je točan odgovor (a) *Augusta Šenou*. Ispitani studenti pete godine zaokružili su i točan odgovor (c) *Silvija Strahimira Kranjčevića* (46,7 %), kao i 38,9 % studenata prve godine. Luku Botića zaokružilo je 38,9 % studenata prve godine te 26,7 % studenata pete godine. Studenti pete godine odlučuju se i za M. J. Zagorku (43,3 %) kao i 38,9 % studenata prve godine. Netočan odgovor (f) *Ivo Andrić* dalo je 22,2 % studenata prve godine te 6,7 % studenata pete godine. Isto tako, netočan odgovor (b) *Miroslava Krležu* zaokružilo je 16,7 % studenata prve godine te 13,3 % studenata pete godine, iako ni Krleža ni Andrić nisu bili suvremenici biskupa Strossmayera.

Grafikon 9. *Upoznatost studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku s podatkom o hrvatskim književnicima koje je financirao biskup Strossmayer*

Studenti prve godine Likovne kulture s visokih 75 % zaokružili su točno (e) *Mariju Jurić Zagorku*, dok je ispitani studenti pete godine uopće ne spominju. Zanimljivo je uočiti i da je, kao po dogovoru, 25 % ispitanih studenata prve godine zaokružilo točno (a) *Augusta Šenou* i (c) *S. S. Kranjčevića*, ali i netočan odgovor (b) *Miroslava Krležu*, dok je 50 % ispitanih studenata pete godine odgovorilo točno na (a) i (c), ali i netočno na odgovor (b) *Miroslava Krležu*, dok odgovore (d) *Luku Botića*, (e) *Mariju Jurić Zagorku* i (f) *Ivu Andrića* nitko nije zaokružilo.

Grafikon 10. *Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s podatkom o hrvatskim književnicima koje je financirao biskup Strossmayer*

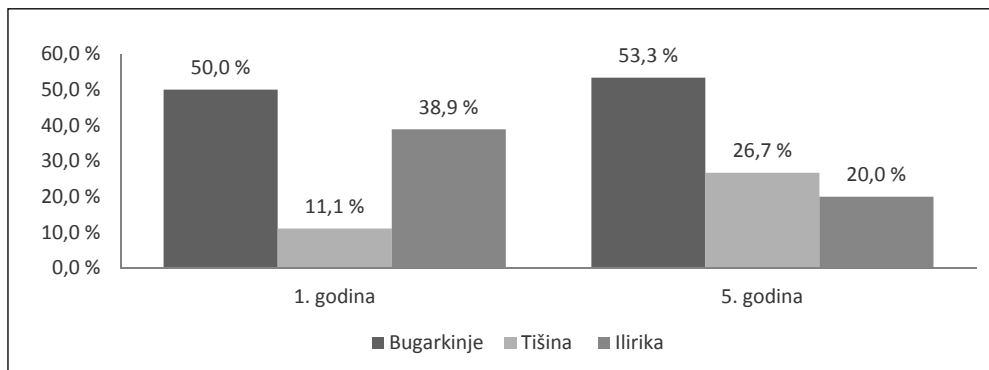

Koliko ispitanici studenti poznaju djelo biskupa Strossmayera i njegov doprinos hrvatskoj književnosti moglo se saznati i iz odgovora na 10. pitanje: *Koju zbirku pjesama financira biskup Strossmayer?* Ponuđeni su bili odgovori: (a) *Bugarkinje*; (b) *Tišina* i (c) *Ilirika*. Točan odgovor bio je (a) *Bugarkinje* što potvrđuju i riječi samoga Kranjčevića: »U naravi je velikih muževa, poimence to da umiju biti i nizki. Počut će svačiji glas, pružit će i desnicu i to da je ono pio čem se prijestol velikana luči od tirana. Svom velikom dobrotvoru Josipu Jurju Strossmayeru biskupu sriemsko-bosanskom itd. itd. u znak sinovske zahvalnosti. Silvije Strahimir Kranjčević« (S. S. Kranjčević, *Bugarkinje*, Senj, 1885.).¹⁴

Pola ispitanika (50 %) prve godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu odgovorilo je točno, dok njih 38,9 % misli da je odgovor (c) *Ilirika*, a 11,1 % odgovara (b) *Tišina*. I 53,3 % studenata pete godine odgovorilo je točno, dok je njih 26,7 % odgovorilo netočno (b) *Tišina* te 20 % zao-kruživši (c) *Ilirika*.

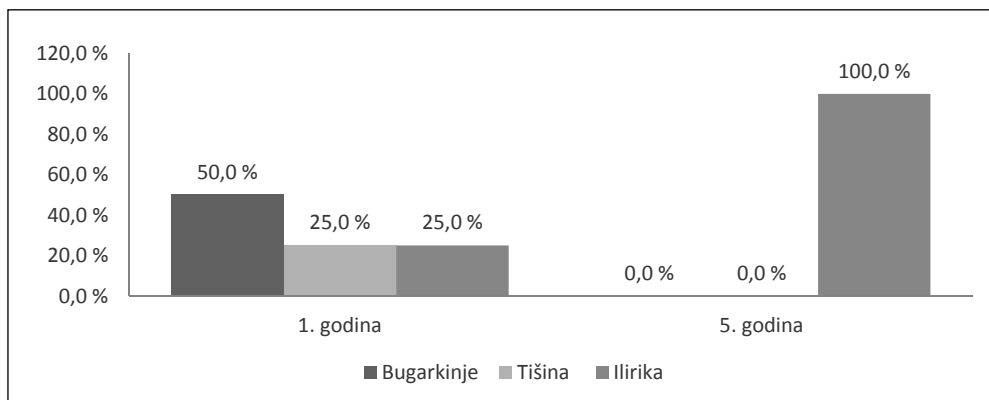
¹⁴ Posvete su objavljene u: M. SRAKIĆ, *Osobna biblioteka Josipa Jurja Strossmayera*, u: *Lik i djelo Josipa Jurja Strossmayera*, Osijek, 2008., 567–573.

Grafikon 11. *Upoznatost studenata Filozofskog fakulteta u Osijeku s naslovom zbirke pjesama koju je financirao biskup Strossmayer*

Zbirku pjesama *Bugarkinje* odabralo je 50 % ispitanih studenata prve godine na Akademiji. Podijeljenost mišljenja od 25 % očituje se u odgovorima *Tišina* i *Ilirika*. Kod studenata pete godine nema dvojbe, svi su odgovorili *Ilirika*, što je ujedno bio i netočan odgovor.

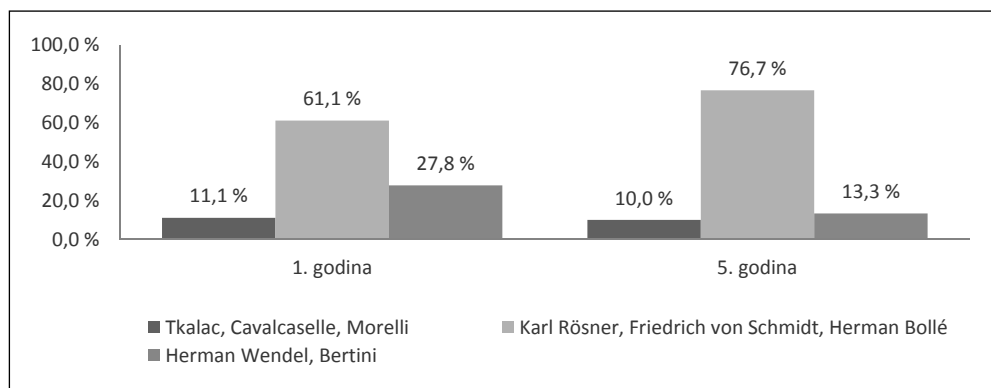
Grafikon 12. *Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s naslovom zbirke pjesama koju je financirao biskup Strossmayer*

2.3. BISKUP STROSSMAYER I SAKRALNA UMJETNOST

Koliko su studenti upoznati s doprinosom biskupa Strossmayera razvoju sakralne umjetnosti u našoj domovini, nastojalo se saznati iz 11. pitanja, koje je glasilo: *Glavni izvođači radova (arhitekti) na đakovačkoj katedrali jesu: (a) Tkalac, Cavalcaselle, Morelli; (b) Karl Rösner, Friedrich von Schmidt, Herman Bollé te (c) Herman Wendel, Bertini.* Đakovačka katedrala djelo je arhitekata Karla Rösnera i Friedricha Schmidta, koji su pripadali među najznačajnije arhitekate u Austro-Ugarskoj Monarhiji na području sakralne arhitekture.¹⁵ H. Bollé 1876. godine dolazi u Đakovo, a bio je zadužen za razradu projekta opremanja unutrašnjosti katedrale te doraduje Schmidtove projekte za đakovačku katedralu.¹⁶ Točan odgovor (b), da su izvođači (arhitekti) radova na katedrali Karl Rösner, Friedrich von Schmidt, Herman Bollé, potvrdilo je 61,1 % ispitanih studenata prve godine te 76,7 % studenata pete godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu. Za netočan odgovor (a) *Tkalac, Cavalcaselle, Morelli* opredijelilo se 11,1 % ispitanih studenata prve godine te 10 % studenata pete godine. Netočan odgovor (c) *Herman Wendel, Bertini* dalo je 27,8 % ispitanih studenata prve godine te 13,3 % studenata pete godine.

Grafikon 13. *Upoznatost studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku s podatkom o glavnim izvođačima radova (arhitektima) na đakovačkoj katedrali*

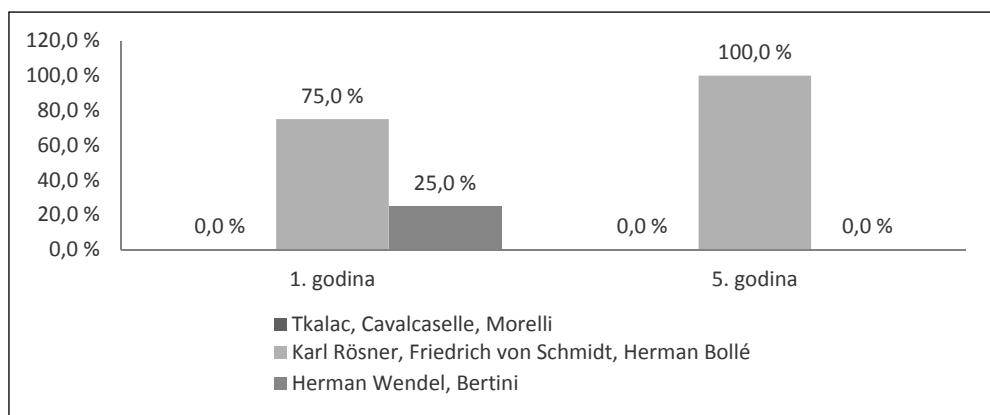

¹⁵ Usp. D. DAMJANOVIĆ, Biskup Josip Juraj Strossmayer i đakovačka katedrala. Stilsko rješenje, tijek izgradnje, modeli financiranja, u: G. GRBEŠIĆ, D. DAMJANOVIĆ BARIŠIĆ (ur.), *Josip Juraj Strossmayer 1815. – 2015.*, Zbornik radova, Đakovo, 2017., 134.

¹⁶ Usp. *isto*, 138–143.

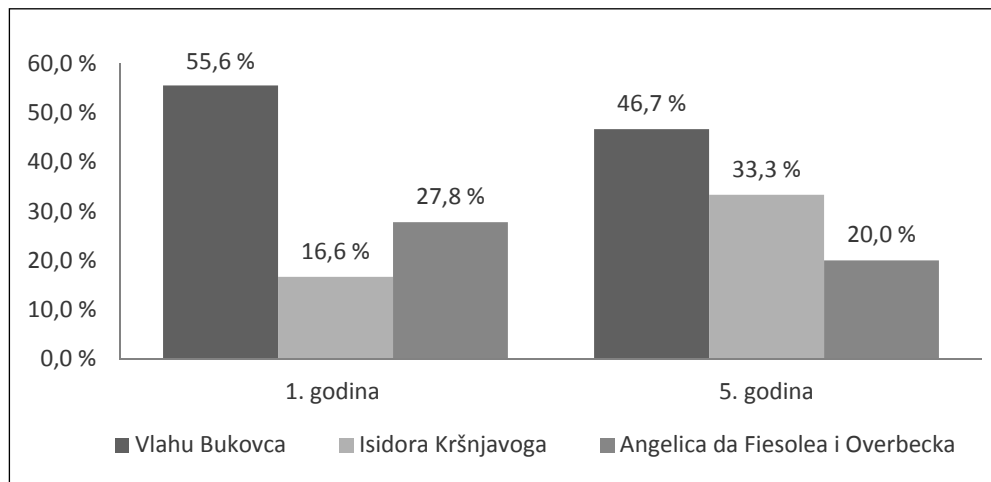
I ispitani studenti Likovne kulture u velikom postotku odgovorili su točno na postavljeno pitanje te su odgovor (b) *Karl Rösner, Friedrich von Schmidt, Herman Bollé* zaokružili svi studenti pete godine (100 %) i 75 % studenata prve godine. Netočan odgovor (c) *Herman Wendel, Bertini* dalo je 25 % studenata prve godine, dok odgovor (a) *Tkalac, Cavalcaselle, Morelli* nije nitko zaokružio (0 %). Možemo reći da su studenti na Akademiji vrlo dobro upoznati s imenima izvođača radova na đakovačkoj katedrali.

Grafikon 14. Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s podatkom o glavnim izvođačima radova (arhitektima) na đakovačkoj katedrali

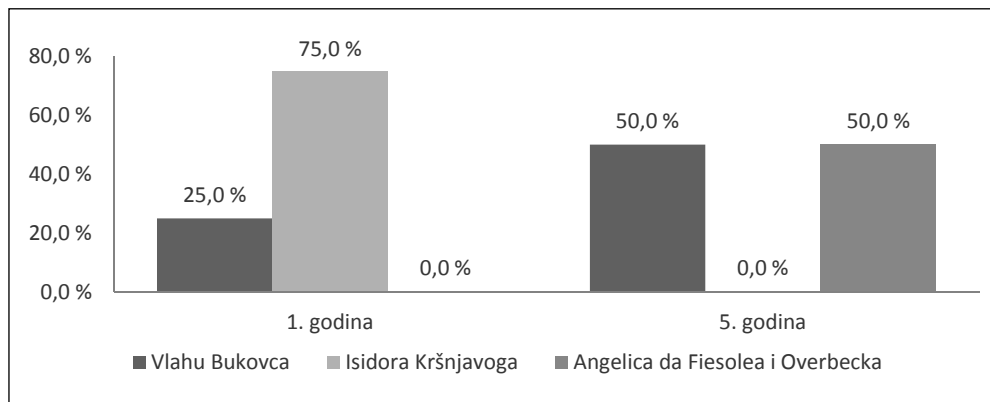
Zanimljivo je bilo i 13. pitanje, u kojem se studente upitalo koga je biskup Strosmayer neizmjereno cijenio i poimao vrhom umjetnosti: (a) *Vlahu Bukovca*; (b) *Isidora Kršnjavoga*; (c) *Angelica da Fiesolea i Overbecka*. Točan odgovor bio je (c) *Angelica da Fiesolea i Overbecka*. Međutim, za razliku od prethodnoga pitanja, ovdje su ispitani studenti dali nešto slabije odgovore. Studenti prve godine najviše su glasova dali odgovoru (a) *Vlahu Bukovca*, njih 55,6 %, a tako je odgovorilo i 46,7 % ispitanih studenata pete godine. Netočan odgovor (b) *Isidora Kršnjavoga* zaokružilo je i 16,6 % studenata prve godine te 33,3 % studenata pete godine. Točan odgovor (c) *Angelico da Fiesole i Overbeck* dalo je 27,8 % ispitanih studenata prve godine te 20 % studenata pete godine. Iz dobivenih odgovora možemo naslutiti da studenti Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu imaju nešto slabije znanje iz povijesti umjetnosti.

Grafikon 15. *Upoznatost studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku s osobama koje je biskup Strossmayer neizmjereno cijenio i poimao vrhom umjetnosti*

Za razliku od studenata s Filozofskoga fakulteta, ispitani studenti prve godine na Akademiji u visokom su postotku prednost dali netočnom odgovoru (b) *Isidora Kršnjavoga*, njih čak 75 %. Netočno je odgovorilo i 25 % studenata zaokruživši odgovor (a) *Vlahu Bukovca*, što znači da nijedan student prve godine nije točno odgovorio na to pitanje. Međutim 50 % studenata pete godine dalo je točan odgovor zaokruživši odgovor (c), ali je 50 % studenata odgovorilo netočno, zaokruživši odgovor (a). Budući da su to studenti Likovne umjetnosti, očekivao se veći postotak točnih odgovora, iako se kod ispitanih studenata pete godine vidi očit napredak u odnosu na studente prve godine. Ipak, možemo zaključiti da studenti likovne umjetnosti nisu upoznati s predstavnicima nazarenske škole slikanja, odnosno s predstavnicima jedne od glavnih škola religioznoga slikarstva 19. stoljeća. To nam nameće zaključak da religiozno slikarstvo nije u dovoljnoj mjeri zastupljeno tijekom studija te da studenti nedovoljno razumiju nakane biskupa Strossmayera i njegovu zauzetost u promicanju umjetnosti.

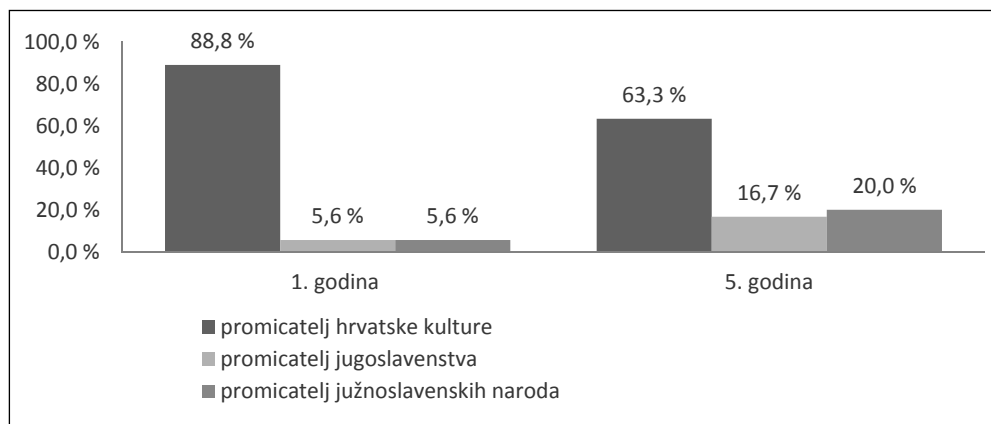
Grafikon 16. Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku s osobama koje je biskup Strossmayer neizmjerljivo cijenio i poimao vrhom umjetnosti

3. Današnja percepcija biskupa Strossmayera

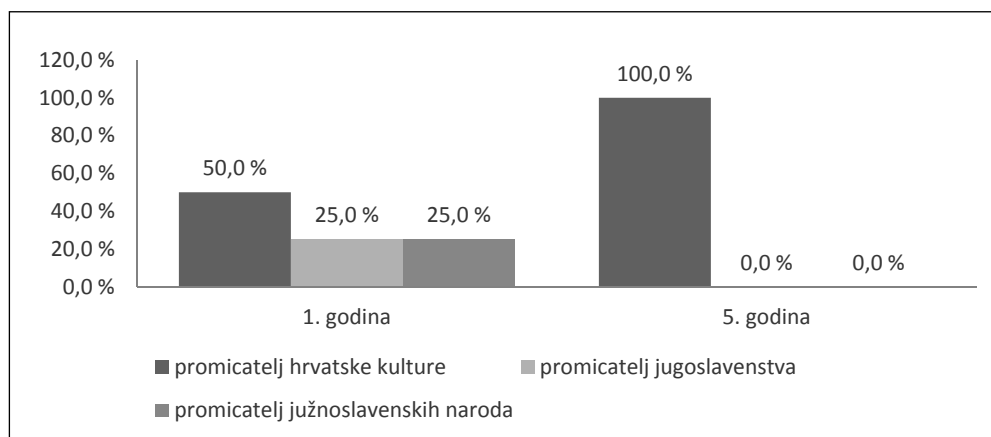
Unutar istraživanja nastojalo se uočiti kakvu percepciju imaju današnji studenti o biskupu Strossmayeru te je jedan dio pitanja bio više osobne naravi. U 14. pitanju studenti su trebali izreći svoj stav o biskupu Strossmayeru te ih se zapitalo tko je on za tebe: (a) *promicatelj hrvatske kulture*; (b) *promicatelj jugoslavenstva*; (c) *promicatelj južnoslavenskih naroda*. Studenti prve godine Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u velikom postotku odgovorili su da je on za njih promicatelj hrvatske kulture (88,8 %). I 63,3 % ispitanih studenata pete godine zaokružilo je odgovor (a) *promicatelj hrvatske kulture*, dok je njih 20 % zaokružilo odgovor (c) *promicatelj južnoslavenskih naroda*. Za 5,6 % ispitanih studenata prve godine biskup Strossmayer promicatelj je jugoslavenstva, dok to mišljenje dijeli 16,7 % studenata pete godine. Da je biskup Strossmayer promicatelj južnoslavenskih naroda smatra 5,6 % ispitanih studenata prve godine studija. Dobiveni odgovori neizravno nam sugeriraju da se tijekom studija povećao postotak onih koji biskupa Strossmayera smatraju promicateljem jugoslavenstva ili južnoslavenskih naroda.

Grafikon 17. *Mišljenje studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku o biskupu Strossmayeru*

Kod studenata Likovne umjetnosti na Akademiji za umjetnost i kulturu osječkoga sveučilišta situacija je obratna. Da je biskup Strossmayer (a) *promicatelj hrvatske kulture* smatra 50 % ispitanih studenata prve godine, dok 25 % ispitanika smatra da je (b) *promicatelj jugoslavenstva* ili (c) *promicatelj južnoslavenskih naroda*. Međutim kod studenata pete godine nema dvojbe jer su svi (100 %) zaokružili odgovor (a) *promicatelj hrvatske kulture*. Taj podatak istodobno upućuje i na zaključak da je tijekom studija kod ispitanih studenata porasla svijest o doprinosu biskupa Strossmayera nacionalnoj kulturi.

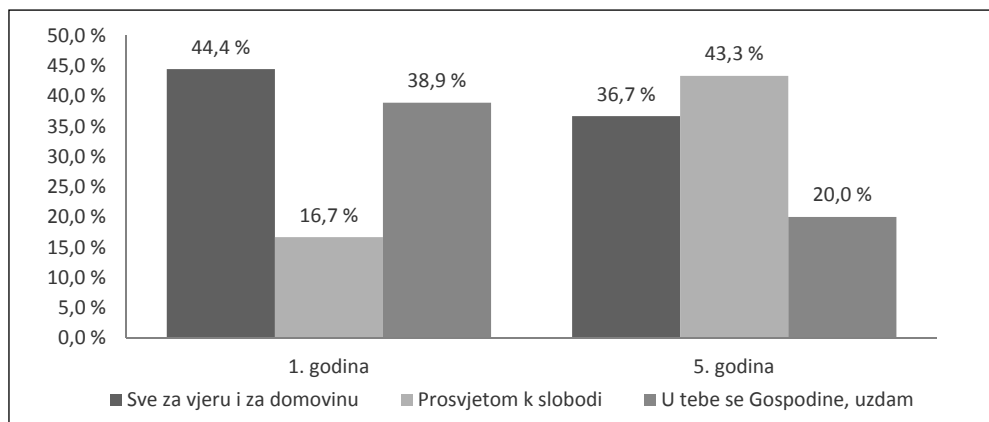
Grafikon 18. *Mišljenje studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku o biskupu Strossmayeru*

3.1. POZNAVANJE STROSSMAYEROVA BISKUPSKOGA GESLA

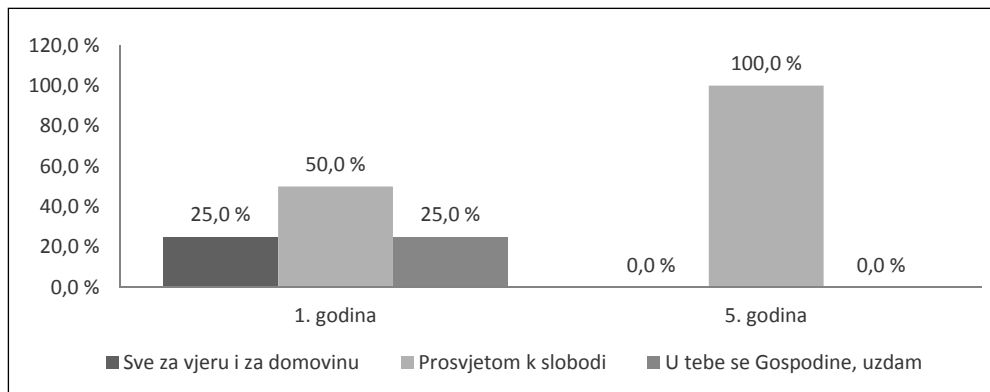
Zanimljiva je analiza 17. pitanja, u kojem se upitalo studente o Strossmayerovu biskupskom geslu. Naime već izabiranjem gesla moglo se naslutiti u kojem će se smjeru kretati Strossmayerov biskupski rad. Bila su ponuđena tri odgovora: (a) »Sve za vjeru i za domovinu«; (b) »Prosvjetom k slobodi«; (c) »U tebe se, Gospodine, uzdam«. Točan je odgovor (a) »Sve za vjeru i za domovinu«, jer se pod odgovorom (b) »Prosvjetom k slobodi« nalazila poznata Strossmayerova krilatica, a odgovor (c) »U tebe se, Gospodine, uzdam« bio je geslo bl. Kardinala Alojzija Stepinca. Uvidom u dobivene odgovore uočava se da je točno odgovorilo 44,4 % ispitanih studenata prve godine te 36,7 % studenata pete godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu zaokruživši odgovor (a) »Sve za vjeru i za domovinu«. Poznatu biskupovu krilaticu »Prosvjetom k slobodi« zaokružilo je 16,7 % ispitanih studenata prve godine te čak 43,3 % studenata pete godine. Da je geslo kardinala Stepinca »U tebe se, Gospodine, uzdam« bilo geslo biskupa Strossmayera smatra 38,9 % ispitanih studenata prve godine te 20 % studenata pete godine studija. Možemo reći da je određeni postotak studenata zamijenio geslo i krilaticu biskupa Strossmayera, ali i da raste postotak onih koji su upoznati s biskupovim geslom.

Grafikon 19. Upoznatost studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku sa Strossmayerovim biskupskim geslom

Na prvoj godini studija Likovne umjetnosti na Akademiji za umjetnost i kulturu osječkoga sveučilišta 25 % ispitanih studenata odgovorilo je točno i zaokružilo odgovor (a) »Sve za vjeru i za domovinu«. Međutim, da je biskupova krilatica (b) »Prosvjetom k slobodi« točan odgovor, smatra 50 % ispitanih studenata prve godine, a 25 % ih smatra da je točan odgovor geslo bl. kardinala Stepinca (c) »U tebe se, Gospodine, uzdam«. Ispitani studenti pete godine smatraju pak da je točan odgovor (b) »Prosvjetom k slobodi«, odnosno krilatica biskupa Strossmayera (100 %).

Grafikon 20. *Upoznatost studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku sa Strossmayerovim biskupskim geslom*

Sve to upućuje na činjenicu da u našem obrazovnom sustavu život i djelo biskupa Strossmayera nisu dovoljno zastupljeni te da učenici i studenti ne usvajaju dovoljno znanja o njegovu radu. Visok postotak onih koji su zaokružili geslo bl. kardinala Stepinca samo potvrđuje da se u obrazovnom sustavu više pozornosti posvećuje djelovanju kardinala Stepinca, nego biskupu Strossmayeru. Time se ne žele dovesti u pitanje zasluge bl. kardinala Stepinca, jer su obojica velikani naše povijesti i zaslužuju posebno mjesto u školskim i fakultetskim kurikulumima. Može se samo predmnijevati da o biskupu Strossmayeru još uvijek postoje u određenim krugovima predrasude koje ga povezuju s jugoslagenstvom te da ga se zbog toga u određenoj mjeri marginalizira u nastavnim sadržajima što se onda odražava i na slabije poznavanje njegova djelovanja, osobito na crkvenom planu. Naime, iako su odgovori na prethodno pitanje uputili na to da tijekom studija raste svijest o doprinosu koji je biskup Strossmayer dao nacionalnoj kulturi i uočava se određeni odmak od jugoslavenskoga stereotipa koji se godinama nametao, možemo ipak zaključiti da on još uvijek nije zadobio ono mjesto u sustavu obrazovanja koje mu nedvojbeno pripada.

3.2. BISKUP STROSSMAYER I RELIGIOZNA DIMENZIJA UMJETNOSTI

Da još uvijek postoje određene predrasude prema biskupu Strossmayeru i određeno nerazumijevanje njegova djelovanja, a osobito u njegovu pristupu i shvaćanju umjetnosti, mogu potvrditi i odgovori na 19. pitanje: *Zašto je Strossmayer promovao umjetnost?* Bila su ponuđena četiri odgovora: (a) *zbog ljepote i estetike*; (b) *zbog uzdizanja religioznoga duha*; (c) *promiče kulturu građana*; (d) *zbog financijskih razloga*. Točan odgovor bio je (b) *zbog uzdizanja religioznoga duha*, što je potvrdio i sam biskup Strossmayer kada je rekao: »Umjetnost bez dvojbe oplemenjuje srce, i svi pravi umjetnici što ih ja poznajem, ljudi su čista i neporočna značaja i života. Ne

može dakle biti dvojbe, da tko umjetnost u narodu širi, i tko čuvstvo estetičko u srcu goji i razvija, taj bitno doprinosi, da se narod poboljša i oplemeni.«¹⁷ Naime biskup Strossmayer ne isključuje važnost ljepote i estetike te važnost umjetnosti u promicanju kulture građana, ali za njega umjetnost mora imati, prije svega, transcendentalnu (religioznu) i nacionalnu (kulturnu) dimenziju. Biskup Strossmayer nikada nije odvajao Krista i Crkvu od svoga pastirskoga djelovanja i ljubljenoga naroda. U pismu što ga je uputio Stjepanu Pejakoviću (18. 11. 1862.) biskup Strossmayer to jasno potvrđuje te piše: »Život svoj na čast i slavu svetu majke Crkve i bidnoga našega naroda posvetiti mogu (...) od prvog časa života svoga pa sve do danas, ljubav prema Isusu Kristu, Gospodinu našem i ljubav prema svetoj majki Crkvi i prema svetom zvanju svome, vazda i nerazdruživo spajam s ljubavlju prema narodu mom, s ljubavlju za njegovu slobodu, slavu, snagu, napredak i njegovu samosvojnost.«¹⁸ Na tragu biskupa Strossmayera i biskup Antun Mahnić uputio je književnicima apel da promiču kršćanske i domoljubne vrijednosti: »Dobro! Hrvatski književnici, služite dakle, poklonite se suverenoj volji naroda za koji pišete! Narod hrvatski je kršćanski, to je bio, to jest i to želi ostati!«¹⁹

Na postavljeno pitanje najveći postotak studenata prve (44,4 %) i pete (40 %) godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu zaokružilo je odgovor (b) zbog uzdizanja religioznoga duha i (c) promiče kulturu građana. Da je biskup Strossmayer promicao umjetnost zbog (a) ljepote i estetike misli 11,2 % ispitanika prve godine i 13,3 % ispitanika pete godine. Odgovor (d) zbog financijskih razloga navelo je 6,7 % ispitanih studenata pete godine. Može se reći da je velik postotak ispitanih studenata točno odgovorio na postavljeno pitanje.

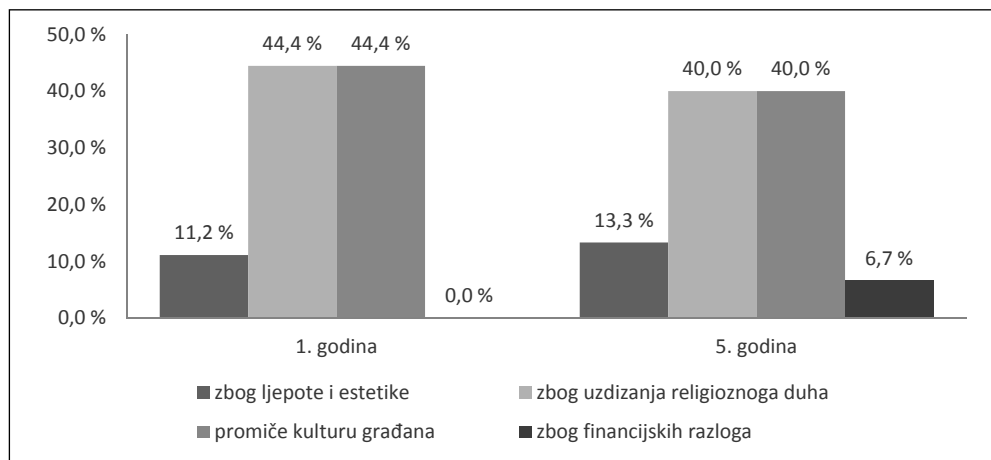
Ispitani studenti Likovne umjetnosti u odgovoru na to pitanje ostali su podijeljeni. Naime 50 % ispitanih studenata prve godine podjednako je zaokružilo odgovor (a) zbog ljepote i estetike kao i odgovor (c) promiče kulturu građana. Zanimljivo je da nitko nije zaokružio odgovor (b) zbog uzdizanja religioznoga duha. Ispitani studenti pete godine po 50 % svoj su odgovor podijelili između odgovora (b) zbog uzdizanja religioznoga duha i (c) promicanja kulture građana. Očito je da su tijekom studija produbili svoje znanje o biskupu Strossmayeru i njegovu viđenju umjetnosti.

¹⁷ Pismo biskupa Strossmayera sveučilišnom profesoru dru. Izidoru Kršnjavomu, u: *Strossmayer Kalendar za 1908.*, 92.

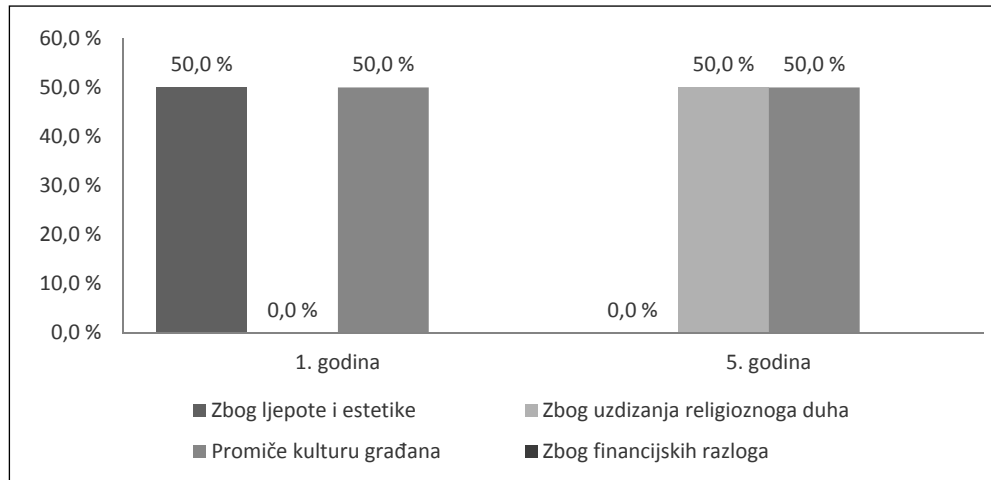
¹⁸ HRAHAZU 51 XV-29/1a 121

¹⁹ A. MAHNIĆ, *O lijepoj umjetnosti – studije i eseji*, Glas Koncila, Zagreb, 2006. 132.

Grafikon 21. Mišljenje studenata Filozofskoga fakulteta u Osijeku o razlogu promicanja umjetnosti biskupa Strossmayera

Grafikon 22. Mišljenje studenata na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku o razlogu promicanja umjetnosti biskupa Strossmayera

Umjesto zaključka

U ovom radu obrađeni su rezultati internoga istraživanja koje je provedeno metodom Googleova obrasca među 54 studenta prve i pete godine studija Povijesti i Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu te Likovne kulture na Akademiji za umjetnost i kulturu osječkoga sveučilišta. Istraživanje je imalo za cilj doznati koliko studenti uistinu poznaju kulturno djelovanje biskupa Strossmayera, tim više jer će upravo ti studenti kasnije promicati hrvatsku kulturu i druge učiti o njoj. Iako rezultati istraživanja nisu reprezentativni jer je obuhvaćeno između 25 % i 35 % upisanih studenata na spomenutim studijskim smjerovima, oni ipak upućuju na početnu hipotezu da, unatoč svemu, mlade generacije danas ne poznaju dovoljno lik i djelo velikoga biskupa.

Prema pojedinačnim pitanjima, studenti su najviše upoznati s podacima koji se odnose na njihovo uže područje studija i tu se vidi razvoj od prve do pete godine studija, ali je, nažalost, izostalo poznavanje nekih činjenica iz opće kulture. Najnepoznatije područje jest crkveno, kao i biskupova vizija umjetnosti radi očuvanja vjerskoga i hrvatskoga identiteta. Iznenađujući je međutim podatak da su na određena pitanja bolje odgovorili studenti prve od onih s pete godine studija. To upućuje i na zaključak da se tijekom studija premalo govori o biskupu Strossmayeru kao i da se još uvijek u našem obrazovnom sustavu osjeti ostatak ideološke zlorabe biskupa Strossmayera iz jugoslavenskoga vremena. Drugim riječima, studenti tijekom svoga studija ne proširuju dovoljno znanje o biskupu Strossmayeru, iako ga većina ispitanika smatra promicateljem hrvatske kulture.

Smatramo stoga da je potrebna veća međupredmetna korelacija Književnosti, Likovne kulture, Crkvene povijesti i Opće povijesti kako bi današnji studenti bolje upoznali i razumjeli djelovanje biskupa Strossmayera. Biskup Strossmayer to zaslužuje jer je snažno pridonio jačanju kulturnoga identiteta, a bio je i promicatelj književne i likovne baštine radi uzdizanja religioznoga duha kroz kristološko-antropološku prizmu. Nažalost, današnji studenti nisu s tim dovoljno upoznati, jer je naše istraživanje pokazalo da određeni postotak studenata ne zna da je biskup Strossmayer zaslužan za osnivanje današnje Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti ili Galerije slika starih majstora. Nadamo se stoga da će rezultati istraživanja biti poticaj da teme o biskupu Strossmayeru budu zastupljenije u kolegijima iz povijesti, umjetnosti i književnosti te da će boljim poznavanjem njegova djelovanja iščeznuti, još uvijek prisutne, određene predrasude o njegovim zamislima i idejama. Naime promičući umjetnost, osobito likovnu i književnost, biskup Strossmayer ostavio je neizmjeran trag u očuvanju hrvatske kulture i identiteta. Umjetnost, za njega, mora imati ne samo estetsku nego i odgojnu dimenziju te sadržavati kristološko-kroatiističke elemente.

(NOT) KNOWING THE PERSON AND WORK OF BISHOP STROSSMAYER

RESULTS OF INTERNAL RESEARCH AMONG STUDENTS OF
THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES AND
THE ACADEMY OF ARTS AND CULTURE OF J. J. STROSSMAYER
UNIVERSITY OF OSIJEK

Vladimir DUGALIĆ* – **Sanja MATIČIĆ****

Summary: *Bishop Strossmayer left a significant mark in the preservation of Croatian culture, especially by promoting the spiritual and educational dimension of art. Therefore, the paper presents the results of internal research conducted using Google Form among 54 first and fifth-year students of History and Croatian Language and Literature at the Faculty of Humanities and Social Sciences and students of Fine Arts at the Academy of Arts and Culture of the J.J. Strossmayer University of Osijek. They confirmed the initial hypothesis that students are most familiar with data related to their specific field of study and lack broader knowledge of the bishop's work, especially his vision of art. It is surprising, however, that some questions were answered better by first-year students than by fifth-year students, which leads to the conclusion that a greater cross-curricular correlation is needed for today's students to better understand the work of Bishop Strossmayer. At the same time, this also leads to the conclusion that students acquire greater knowledge about the person and work of Bishop Strossmayer during their secondary education and that they do not expand it enough during their studies.*

Keywords: *Bishop Strossmayer; cultural heritage; Croatian literature; fine arts; Higher Education; students; Faculty of Humanities and Social Sciences of J. J. Strossmayer University of Osijek; Academy of Arts and Culture of J. J. Strossmayer University of Osijek.*

*Full Prof. Vladimir Dugalić, Ph.D., Catholic Faculty of Theology in Đakovo, J. J. Strossmayer University of Osijek, Petra Preradovića 17, P. O. box 54, 31400 Đakovo, Croatia, vladimir.dugalic@djkbf.hr

**Sanja Maticić, MA in Theology, High School Vukovar, Šamac 2, 32000 Vukovar, Croatia, sanja.maticic@skole.hr